

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ผู้วิจัยจึงขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย เพื่อความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ในการวิจัยดังนี้

N	แทน	จำนวนประชากร
%	แทน	ร้อยละ
μ	แทน	ค่าเฉลี่ย
σ	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา และสร้างรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยนำเสนอเป็น 2 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหา

ศึกษาปัญหาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยเก็บข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของประชากร แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

ช่วงที่ 2 การสร้างรูปแบบ

การสร้างรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
ตอนที่ 2 สังเคราะห์รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ช่วงที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลปัญหาในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ทั้ง 4 ด้าน

ได้แก่

การสร้างกลุ่ม

การปฏิบัติการ

การสร้างและขยายเครือข่าย

และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน

ช่วงที่ 2 การสร้างรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

ตอนที่ 2 ข้อเสนอวิธีการแก้ปัญหาเพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของ

ชุมชน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะได้นำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

ช่วงที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลปัญหาในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตาม เพศ สถานภาพสมรส อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	27	54.00
หญิง	23	46.00
รวม	50	100.00
สถานภาพสมรส		
โสด	7	14.00
สมรส	33	66.00
หม้าย	8	16.00
หย่าร้าง	2	4.00
รวม	50	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	1	2.00
21 – 30 ปี	9	18.00
31 – 40 ปี	16	32.00
41 – 50 ปี	21	42.00
51 – 60 ปี	2	4.00
60 ปีขึ้นไป	1	2.00
รวม	50	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่จบการศึกษา	2	4.00
ประถมศึกษา	20	40.00
มัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า	26	52.00
อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	2	4.00
รวม	50	100.00
อาชีพ		
รับราชการ	1	2.00
รับจ้างทั่วไป	32	64.00
เกษตรกรรวม	14	28.00
อื่น ๆ	3	6.00
รวม	50	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 54.00 สถานภาพส่วนใหญ่สมรสคิดเป็นร้อยละ 66.00 อายุของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดอยู่ระหว่าง 30-50 ปี เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 74.00 การศึกษาส่วนใหญ่ระดับชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 52.00 อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 64.00

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จำแนกเป็นรายด้าน จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ การสร้างกลุ่ม การปฏิบัติการ การสร้างและขยายเครือข่าย และ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

ปัญหาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	N = 50		แปลผล	อันดับ
	μ	σ		
1. การสร้างกลุ่ม	3.36	0.61	มาก	2
2. การปฏิบัติการ	3.36	0.62	มาก	4
3. การสร้างและขยายเครือข่าย	3.36	0.61	มาก	2
4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน	3.39	0.58	มาก	1
รวมเฉลี่ย	3.37	0.62	มาก	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยรวมมีปัญหาระดับมาก ($\mu = 3.37$) เมื่อพิจารณารายด้าน ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน เป็นปัญหาอันดับสูงสุด ซึ่งเป็นระดับมาก ($\mu = 3.39$) อันดับรองลงมาได้แก่ ปัญหาด้านการปฏิบัติการ และ ปัญหาการสร้างและขยายเครือข่ายซึ่งเป็นระดับมาก ($\mu = 3.36$) ส่วนอันดับต่ำสุดได้แก่ปัญหาการสร้างกลุ่ม ซึ่งเป็นระดับมาก ($\mu = 3.36$)

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
ด้านสร้างกลุ่ม

ข้อ	รายการ	N = 50		แปลผล	อันดับ
		μ	σ		
1.	สมาชิกในชุมชนมีความประสงค์ในการรวมกลุ่ม	3.44	0.61	มาก	3
2.	ชุมชนมีความรู้ในด้านการประชาคม	3.32	0.59	มาก	7
3.	ชุมชนมีความรู้ในด้านการรวมกลุ่ม	3.26	0.72	มาก	9
4.	ชุมชนมีความตระหนักในการรวมกลุ่ม เพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกัน	3.38	0.60	มาก	4
5.	สมาชิกในชุมชนมีวัตถุประสงค์ และเป้าหมายร่วมกัน	3.46	0.61	มาก	1
6.	สมาชิกในชุมชนมีความพยายามทำอะไรร่วมกัน และ มีการเรียนรู้ร่วมกัน	3.30	0.58	มาก	8
7.	สมาชิกในชุมชน มีความเอื้ออาทร ร่วมมือ และ พึ่งพากัน	3.34	0.63	มาก	6
8.	สมาชิกในชุมชน มีการรวมกลุ่มกันในลักษณะหลายด้าน	3.24	0.59	มาก	10
9.	กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน มีลักษณะที่เป็นทางการ	3.38	0.64	มาก	4
10.	กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนมีลักษณะที่เป็นกลุ่มที่ไม่เป็น ทางการ	3.46	0.61	มาก	1
	รวมเฉลี่ย	3.36	0.61	มาก	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการสร้างกลุ่มโดยรวมมีปัญหาระดับมาก ($\mu = 3.36$) เมื่อพิจารณารายข้อปัญหาสมาชิกในชุมชนมีวัตถุประสงค์ และเป้าหมายร่วมกัน และปัญหากลุ่มต่างๆในชุมชนมีลักษณะเป็นกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ เป็นปัญหาอันดับสูงสุด ซึ่งเป็นปัญหาระดับมาก ($\mu = 3.46$) รองลงมาได้แก่ปัญหา สมาชิกในชุมชนมีความประสงค์ในการรวมกลุ่ม ซึ่งเป็นปัญหาระดับมาก ($\mu = 3.44$) ส่วนอันดับต่ำสุด ได้แก่ปัญหาสมาชิกในชุมชนมีการรวมกลุ่มในลักษณะหลายด้าน ซึ่งเป็นปัญหาระดับมาก ($\mu = 3.24$)

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
ด้านการปฏิบัติการ

ข้อ	รายการ	N = 50		แปลผล	อันดับ
		μ	σ		
1.	สมาชิกในชุมชน กำหนดอุดมการณ์ และวิสัยทัศน์ร่วมกัน	3.42	0.61	มาก	2
2.	สมาชิกในชุมชนมีการจัดทำข้อตกลงในเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ร่วมกัน	3.42	0.54	มาก	2
3.	กลุ่มต่าง ๆ มีความพยายามในการสร้างผลประโยชน์ และกระจายผลประโยชน์ที่ได้จากการรวมกลุ่มอย่างเป็นธรรม	3.52	0.51	มาก	1
4.	มีการประชุมปรึกษาหารือ / ประชาคมอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง	3.38	0.60	มาก	4
5.	ชุมชนมีกิจกรรมที่ต่อเนื่องอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง	3.30	0.65	มาก	8
6.	ชุมชนมีการจัดสวัสดิการชุมชน เพื่อพัฒนาสภาพความเป็นอยู่	3.24	0.77	มาก	10
7.	มีการกำหนดแผนของชุมชนในการพัฒนา	3.36	0.63	มาก	5
8.	มีการเสริมสร้างให้สมาชิกของชุมชน ตระหนักถึงคุณค่าแห่งความหมายการรับผิดชอบต่อชุมชน	3.32	0.62	มาก	6
9.	องค์กรท้องถิ่นสามารถคุ้มครองสวัสดิภาพสมาชิกในชุมชน	3.30	0.58	มาก	8
10.	ผู้นำชุมชนมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ตามความรู้ความสามารถ และความถนัดของแต่ละบุคคล	3.32	0.65	มาก	6
	รวมเฉลี่ย	3.36	0.62	มาก	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็ง ด้านการปฏิบัติการ โดยรวมมีปัญหา
ระดับมาก ($\mu = 3.36$) เมื่อพิจารณารายข้อปัญหากลุ่มต่างๆมีความพยายามสร้างผลประโยชน์และ
กระจายผลประโยชน์ที่ได้จากการรวมกลุ่มอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นปัญหาอันดับสูงสุด ซึ่งเป็นปัญหา
ระดับมาก ($\mu = 3.52$) รองลง ได้แก่ ปัญหาสมาชิกในชุมชนกำหนดอุดมการณ์ และวิสัยทัศน์ร่วมกัน
และปัญหาสมาชิกในชุมชนมีการจัดทำข้อตกลงในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งเป็นปัญหา
มาก ($\mu = 3.42$) ส่วนอันดับต่ำสุด ได้แก่ปัญหาชุมชนมีการจัดสวัสดิการชุมชน เพื่อพัฒนาสภาพ
ความเป็นอยู่ เป็นปัญหาระดับมาก ($\mu = 3.24$)

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
ด้านการสร้างและขยายเครือข่าย

ข้อ	รายการ	N = 50		แปลผล	อันดับ
		μ	σ		
1.	ชุมชนเมืองค์กรเครือข่ายเชื่อมโยงกัน เพื่อเกื้อกูลช่วยเหลือกัน	3.34	0.66	มาก	5
2.	มีการเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายทั้งองค์กรของรัฐ ของเอกชน และของประชาชน	3.42	0.58	มาก	4
3.	สมาชิกในชุมชนได้รับการอบรมเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อเป็นเครือข่ายการดำเนินงาน	3.26	0.66	มาก	9
4.	ชุมชนมีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง เป็นพลังขับเคลื่อนในลักษณะเปิดกว้าง โปร่งใส และมีการรับผิดชอบร่วมกันอย่างเป็นระบบ	3.34	0.59	มาก	5
5.	มีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีต่าง ๆ ในลักษณะของการมีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียม	3.40	0.57	มาก	2
6.	ได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ เพื่อเป็นเครือข่ายการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	3.40	0.57	มาก	2
7.	จำนวนเครือข่ายในชุมชน	3.44	0.68	มาก	1
8.	การจัดกระบวนการเรียนรู้ ในลักษณะเครือข่ายของชุมชน	3.34	0.59	มาก	5
9.	ชุมชนมีการจัดเวทีชาวบ้าน หรือเวทีประชาคม	3.30	0.61	มาก	8
	รวมเฉลี่ย	3.36	0.61	มาก	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการสร้างและขยายเครือข่าย โดยรวมเป็นปัญหาระดับมาก ($\mu = 3.36$) และเมื่อพิจารณารายข้อ ปัญหาจำนวนเครือข่ายในชุมชน เป็นปัญหาอันดับสูงสุดซึ่งเป็นปัญหาระดับมาก ($\mu = 3.44$) รองลงมาได้แก่ ปัญหาการเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายทั้งองค์กรของรัฐ ของเอกชน และของประชาชน ซึ่งเป็นปัญหาระดับมาก ($\mu = 3.42$) ส่วนอันดับต่ำที่สุด ได้แก่ ปัญหาสมาชิกในชุมชนได้รับการอบรมเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อเป็นเครือข่ายการดำเนินงาน ซึ่งเป็นปัญหาระดับมาก ($\mu = 3.26$)

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน

ข้อ	รายการ	N = 50		แปลผล	อันดับ
		μ	σ		
1.	การมีส่วนร่วมในการจัดทำอุดมการณ์ และวิสัยทัศน์ของชุมชน	3.22	0.58	มาก	10
2.	การมีส่วนร่วมในการประชาคม ชุมชน	3.26	0.63	มาก	8
3.	การรับรู้เรื่องราว และร่วมตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน	3.42	0.61	มาก	6
4.	การเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่จะมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์	3.46	0.58	มาก	2
5.	การมีกิจกรรม และความต่อเนื่องด้วยพื้นฐานแห่งการเรียนรู้ จากการปฏิบัติร่วมกันที่มีความต่อเนื่อง และยั่งยืน	3.38	0.64	มาก	7
6.	มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ	3.46	0.61	มาก	2
7.	มีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม	3.50	0.58	มาก	1
8.	มีส่วนร่วมในการหาจุดอ่อน จุดแข็ง ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	3.46	0.58	มาก	2
9.	มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน	3.46	0.58	มาก	2
10.	ได้รับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อชุมชน	3.26	0.48	มาก	8
	รวมเฉลี่ย	3.39	0.58	มาก	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน โดยรวม มีปัญหาระดับมาก ($\mu = 3.39$) และเมื่อพิจารณารายข้อปัญหาการมีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม เป็นปัญหาอันดับสูงสุด ซึ่งเป็นปัญหาระดับมาก ($\mu = 3.50$) รองลงมาได้แก่ ปัญหาการมีส่วนร่วมในการหาจุดอ่อน จุดแข็ง ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งเป็นปัญหาระดับมาก ($\mu = 3.46$) ส่วนอันดับต่ำสุดได้แก่ ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดทำอุดมการณ์ และวิสัยทัศน์ของชุมชน ซึ่งเป็นปัญหาอันดับมาก ($\mu = 3.22$)

จากตารางที่ 4.3 ถึงตารางที่ 4.6 ผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ปัญหาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ในปัญหาที่มีระดับ โดยแยกเป็นรายด้านตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 4.7 แสดงรายการของปัญหาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

รายการ	ปัญหา	
	มาก	น้อย
ด้านการสร้างกลุ่ม		
1. สมาชิกในชุมชนมีวัตถุประสงค์ และเป้าหมายร่วมกัน	มาก	
2. สมาชิกในชุมชนมีความประสงค์ในการรวมกลุ่ม	มาก	
3. ชุมชนมีความตระหนักในการรวมกลุ่ม เพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกัน	มาก	
4. ชุมชนมีความตระหนักในการรวมกลุ่ม เพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกัน	มาก	
5. สมาชิกในชุมชนมีวัตถุประสงค์ และเป้าหมายร่วมกัน	มาก	
6. สมาชิกในชุมชนมีความพยายามทำอะไรร่วมกัน และมีการเรียนรู้ร่วมกัน	มาก	
7. สมาชิกในชุมชน มีความเอื้ออาทร ร่วมมือ และพึ่งพากัน	มาก	
8. สมาชิกในชุมชน มีการรวมกลุ่มกันในลักษณะด้าน ๆ	มาก	
9. กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน มีลักษณะที่เป็นทางการ	มาก	
10. กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนมีลักษณะที่เป็นกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ	มาก	
ด้านการปฏิบัติการ		
1. สมาชิกในชุมชน กำหนดอุดมการณ์ และวิสัยทัศน์ร่วมกัน	มาก	
2. สมาชิกในชุมชนมีการจัดทำข้อตกลงในเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ร่วมกัน	มาก	
3. กลุ่มต่าง ๆ มีความพยายามในการสร้างผลประโยชน์ และกระจายผลประโยชน์ที่ได้จากการรวมกลุ่มอย่างเป็นธรรม	มาก	
4. มีการประชุมปรึกษาหารือ / ประชาคมอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง	มาก	
5. ชุมชนมีกิจกรรมที่ต่อเนื่องอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน และแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง	มาก	
6. ชุมชนมีการจัดสวัสดิการชุมชน เพื่อพัฒนาสภาพความเป็นอยู่	มาก	
7. มีการกำหนดแผนของชุมชนในการพัฒนา	มาก	

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

รายการ	ปัญหา	
	มาก	น้อย
8. มีการเสริมสร้างให้สมาชิกของชุมชน ตระหนักถึงคุณค่าแห่ง ความหมายการรับผิดชอบต่อชุมชน	มาก	
9. องค์กรท้องถิ่นสามารถคุ้มครองสวัสดิภาพสมาชิกในชุมชน	มาก	
10. ผู้นำชุมชนมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ตามความรู้ ความสามารถ และความถนัดของแต่ละบุคคล	มาก	
ด้านการสร้างและขยายเครือข่าย		
1. ชุมชนมีองค์กรเครือข่ายเชื่อมโยงกัน เพื่อเกื้อกูลช่วยเหลือกัน	มาก	
2. มีการเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงเป็น เครือข่ายทั้งองค์กรของรัฐ ของเอกชน และของประชาชน	มาก	
3. สมาชิกในชุมชนได้รับการอบรมเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อเป็นเครือข่ายการดำเนินงาน	มาก	
4. ชุมชนมีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง เป็นพลังขับเคลื่อนในลักษณะ เปิดกว้าง โปร่งใส และมีการรับผิดชอบร่วมกันอย่างเป็นระบบ	มาก	
5. มีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีต่าง ๆ ในลักษณะของการมีความ สัมพันธ์ที่เท่าเทียม	มาก	
6. ได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ เพื่อเป็นเครือข่ายการ เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	มาก	
7. จำนวนเครือข่ายในชุมชน	มาก	
8. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ในลักษณะเครือข่ายของชุมชน	มาก	
9. ชุมชนมีการจัดเวทีชาวบ้าน หรือเวทีประชาคม	มาก	

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

รายการ	ปัญหา	
	มาก	น้อย
ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน		
1. การมีส่วนร่วมในการจัดทำอุดมการณ์ และวิสัยทัศน์ของชุมชน	มาก	
2. การมีส่วนร่วมในการประชาคม ชุมชน	มาก	
3. การรับรู้เรื่องราว และร่วมตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน	มาก	
4. การเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่จะมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์	มาก	
5. การมีกิจกรรม และความต่อเนื่องด้วยพื้นฐานแห่งการเรียนรู้ จากการศึกษาปฏิบัติร่วมกันที่มีความต่อเนื่อง และยั่งยืน	มาก	
6. มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ	มาก	
7. มีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม	มาก	
8. มีส่วนร่วมในการหาจุดอ่อน จุดแข็ง ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	มาก	
9. มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน	มาก	
10. ได้รับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อชุมชน	มาก	

ช่วงที่ 2 การสร้างรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนจากการ

สนทนากลุ่ม

ตารางที่ 4.8 แสดงข้อเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาของผู้เชี่ยวชาญต่อปัญหา ทั้ง 4 ด้าน

	ปัญหาการเสริมสร้างความเข้มแข็ง	วิธีการแก้ไขปัญหา
1.	<p>ด้านการสร้างกลุ่ม</p> <p>1.1 สมาชิกในชุมชนมีความประสงค์ในการรวมกลุ่ม</p> <p>1.2 ชุมชนมีความรู้ในด้านการประชาคม</p> <p>1.3 ชุมชนมีความรู้ในด้านการรวมกลุ่ม</p> <p>1.4 ชุมชนมีความตระหนักในการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกัน</p> <p>1.5 สมาชิกในชุมชนมีวัตถุประสงค์ และเป้าหมายร่วมกัน</p> <p>1.6 สมาชิกในชุมชนมีความพยายามทำอะไรร่วมกัน และมีการเรียนรู้ร่วมกัน</p> <p>1.7 สมาชิกในชุมชน มีความเชื่ออาทร ร่วมมือ และพึ่งพากัน</p> <p>1.8 สมาชิกในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันในลักษณะด้าน ๆ</p> <p>1.9 กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนมีลักษณะที่เป็นทางการ</p> <p>1.10 กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนมีลักษณะที่เป็นกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ</p>	<p>1.1 การรวมกลุ่มควรเกิดจากจิตสำนึกของสมาชิกในชุมชน โดยการประชาคมถึงปัญหาสภาพความจำเป็น และความต้องการของชุมชนโดยรวม</p> <p>1.2 สมาชิกในชุมชนอาจมีหลายกลุ่ม มีเป้าหมายตามความสนใจจากกลุ่ม ซึ่งมีทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม แต่ในแต่ละกลุ่มควรมีสิ่งเชื่อมโยงต่อกันวัฒนธรรมชุมชน เป็นต้น</p> <p>1.3 เป็นสิ่งที่ดี เป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างสัมพันธภาพร่วมกันในระดับปฐมภูมิ หากมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีกิจกรรมต่อเนื่อง ขยายผลสู่ชุมชน จะทำให้เกิดความเข้มแข็งได้</p> <p>1.4 ชุมชนจะดำเนินกิจกรรมร่วมกันได้ ต้องมีรากฐานวัฒนธรรมชุมชนที่ดี มีประเพณีร่วม มีสังคมบังคับ (Social sanction) ไม่สามารถเข้มแข็งได้หากเกิดจากการสั่งการ</p>

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการเสริมสร้างความเข้มแข็ง	วิธีการแก้ไขปัญหา
2.	<p>ด้านการปฏิบัติการ</p> <p>2.1 สมาชิกในชุมชนกำหนดอุดมการณ์ และวิสัยทัศน์ร่วมกัน</p> <p>2.2 สมาชิกในชุมชนมีการจัดทำข้อตกลงในเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ร่วมกัน</p> <p>2.3 กลุ่มต่าง ๆ มีความพยายามในการสร้างผลประโยชน์ และกระจายผลประโยชน์ที่ได้จากการรวมกลุ่มอย่างเป็นธรรม</p> <p>2.4 มีการประชุมปรึกษาหารือ/ ประชาคมอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง</p> <p>2.5 ชุมชนมีกิจกรรมที่ต่อเนื่องอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน และแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง</p> <p>2.6 ชุมชนมีการจัดสวัสดิการชุมชน เพื่อพัฒนาสภาพความเป็นอยู่</p> <p>2.7 มีการกำหนดแผนของชุมชนในการพัฒนา</p> <p>2.8 มีการเสริมสร้างให้สมาชิกของชุมชนตระหนักถึงคุณค่าแห่งความหมายการรับผิดชอบต่อชุมชน</p> <p>2.9 องค์กรท้องถิ่นสามารถคุ้มครองสวัสดิภาพสมาชิกในชุมชน</p> <p>2.10 ผู้นำชุมชนมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ตามความรู้ความสามารถ และความถนัดของแต่ละบุคคล</p>	<p>2.1 เป็นสิ่งที่ดี แต่หลายกลุ่มในชุมชนมัก มีปัญหาและแตกแยก เนื่องจากผลประโยชน์ไม่ลงตัว ไม่เข้าใจกัน การสื่อสารผิดเพี้ยน ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นควรมีการกำหนดเงื่อนไขกติกีก่อน มีผู้ดำเนินงานในรูปคณะกรรมการ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากสมาชิกกลุ่มหรือชาวบ้าน</p> <p>2.2 เป็นสิ่งที่คาดหวังอยากให้เกิดในชุมชน เพราะการมีอุดมการณ์ร่วมอย่างแท้จริง จะเกิดพลังในการขับเคลื่อนความร่วมมือกิจกรรมในชุมชน</p> <p>2.3 เป็นสิ่งที่สำคัญในการสร้างความเข้มแข็ง แต่ในความเป็นจริงโดยส่วนใหญ่ ประชาชนในชุมชนยังให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมประชุมน้อยมาก เนื่องจากไม่เข้าใจและมองไม่เห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับตัว ขาดการมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชน</p> <p>2.4 สมาชิกในชุมชนมักจะมีความเป็นปัจเจกบุคคลคำนึงถึงผลประโยชน์เฉพาะคนเฉพาะกลุ่ม จึงควรสร้างความเข้าใจและปลูกจิตสำนึก</p>

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการเสริมสร้างความเข้มแข็ง	วิธีการแก้ไขปัญหา
3.	<p>ด้านการสร้างและขยายเครือข่าย</p> <p>3.1 ชุมชนมีองค์กรเครือข่ายเชื่อมโยงกัน เพื่อเกื้อกูลช่วยเหลือกัน</p> <p>3.2 มีการเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายทั้งองค์กรของรัฐ ของเอกชน และของประชาชน</p> <p>3.3 สมาชิกในชุมชนได้รับการอบรมเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อเป็นเครือข่ายการดำเนินงาน</p> <p>3.4 ชุมชนมีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง เป็นพลังขับเคลื่อนในลักษณะเปิดกว้าง โปร่งใส และมีการรับผิดชอบร่วมกันอย่างเป็นระบบ</p> <p>3.5 มีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีต่าง ๆ ในลักษณะของการมีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียม</p> <p>3.6 ได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ เพื่อเป็นเครือข่ายการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน</p> <p>3.7 จำนวนเครือข่ายในชุมชน</p> <p>3.8 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ในลักษณะเครือข่ายของชุมชน</p> <p>3.9 ชุมชนมีการจัดเวทีชาวบ้าน หรือเวทีประชาคม</p>	<p>3.1 ในชุมชนอาจมีจำนวนหลายเครือข่าย ได้ตามประเด็นความสนใจ แต่ควรมีกิจกรรมการเชื่อมโยงกัน</p> <p>3.2 การเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่ดี เป็นการสร้างความเข้าใจ ความคิดก่อให้เกิดการรวมกลุ่มนำไปสู่การขยายเครือข่ายได้เป็นอย่างดี การเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายในทุกภาคส่วนเป็นสิ่งที่ดี แต่เป็นไปได้ยาก บางส่วนอาจจะมิบทบาทเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุน จะเหมาะสมกว่า</p> <p>3.3 เป็นสิ่งที่ดี แต่มักจะไม่ค่อยได้รับความสนใจ การสร้างเครือข่ายควรเริ่มที่กลุ่มกิจกรรมที่มีความสนใจร่วมกันก่อนเมื่อมีการพัฒนากลุ่มในระดับหนึ่งแล้ว จึงค่อยให้ความรู้ด้านการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายจะได้ผลดีกว่า</p>

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการเสริมสร้างความเข้มแข็ง	วิธีการแก้ไขปัญหา
4.	<p>ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน</p> <p>4.1 การมีส่วนร่วมในการจัดทำอุดมการณ์และวิสัยทัศน์ของชุมชน</p> <p>4.2 การมีส่วนร่วมในการประชาคม ชุมชน</p> <p>4.3 การรับรู้เรื่องราว และร่วมตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน</p> <p>4.4 การเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่จะมีส่วนร่วม คิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์</p> <p>4.5 การมีกิจกรรม และความต่อเนื่องด้วยพื้นฐานแห่งการเรียนรู้ จากการปฏิบัติร่วมกันที่มีความต่อเนื่อง และยั่งยืน</p> <p>4.6 มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ</p> <p>4.7 มีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม</p> <p>4.8 มีส่วนร่วมในการหาจุดอ่อน จุดแข็ง ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน</p> <p>4.9 มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน</p> <p>4.10 ได้รับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อชุมชน</p>	<p>4.1 ชุมชนยังมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านนี้น้อย ส่วนใหญ่จะมอบให้ผู้นำ หรือภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการ จึงควรมีการดำเนินงาน โดยยึดหลักธรรมาภิบาล และชี้แจงให้ชุมชนเข้าใจถึงประโยชน์ และความจำเป็นในการมีส่วนร่วมด้านนี้ โดยผู้บริหารจะต้องเปิดใจกว้างด้วย</p> <p>4.2 เนื่องจากปัญหาต่อเนื่องตามข้อ 4.1 จึงควรดำเนินงานทั้ง 2 ส่วน คือ ภาครัฐ เช่น อบต. ต้องยึดหลักการดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลใช้ประชาคมเป็นฐานกลไกในการดำเนินงาน โดยประชาชนต้องมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ต้องเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วย</p> <p>4.3 ควรดำเนินงานจัดกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการตามประเด็นปัญหาที่ประชาชนสนใจ เนื่องจากแต่ละคนมีปัญหาไม่เหมือนกัน และพัฒนาส่วนการร่วมคิดร่วมทำจากประเด็นปัญหานั้น สู่การร่วมคิดร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ต่อไป</p>

ผลการสังเคราะห์ปัญหาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยผู้เชี่ยวชาญ 7 คน ผู้วิจัยได้นำมาประมวลเป็นรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

1. การสร้างกลุ่ม

การรวมกลุ่มต้องเกิดมาจากจิตสำนึกของสมาชิกในชุมชน ที่จะมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และความสนใจร่วมกัน รวมทั้งผลประโยชน์ร่วมกันด้วย และที่สำคัญแต่ละกลุ่มควรมีสิ่งเชื่อมโยงกัน เพื่อความยั่งยืน อาทิ ประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยม และทุนทางสังคมเดิม

2. การปฏิบัติการ

สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในหลายกระบวนการขั้นตอน ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากความเป็นปัจเจกบุคคล ขาดความรู้ ขัดแย้งด้านผลประโยชน์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องได้รับการอบรม ประชุม การทำประชาคมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้เกิดความเข้าใจ และตระหนักภารกิจร่วมกันในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

3. การสร้างและขยายเครือข่าย

สมาชิกยังขาดความรู้ความเข้าใจในลักษณะการทำงาน แบบบูรณาการ และการทำงานแบบมีส่วนร่วมในอันที่จะบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ร่วมกัน การประสานงานอย่างเป็นระบบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการยอมรับในความคิด และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์

4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน

การกระตุ้น ส่งเสริม เสริมสร้างศักยภาพของสมาชิกในชุมชน ตลอดจนสร้างความเข้าใจในการร่วมมือดำเนินกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านผลประโยชน์ร่วมกัน การดำเนินงานที่จะให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วม ผู้นำควรยึดหลักการมาภิบาล ตลอดจนภาครัฐควรให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และเป็นกระบวนการขั้นตอนที่เป็นรูปธรรม

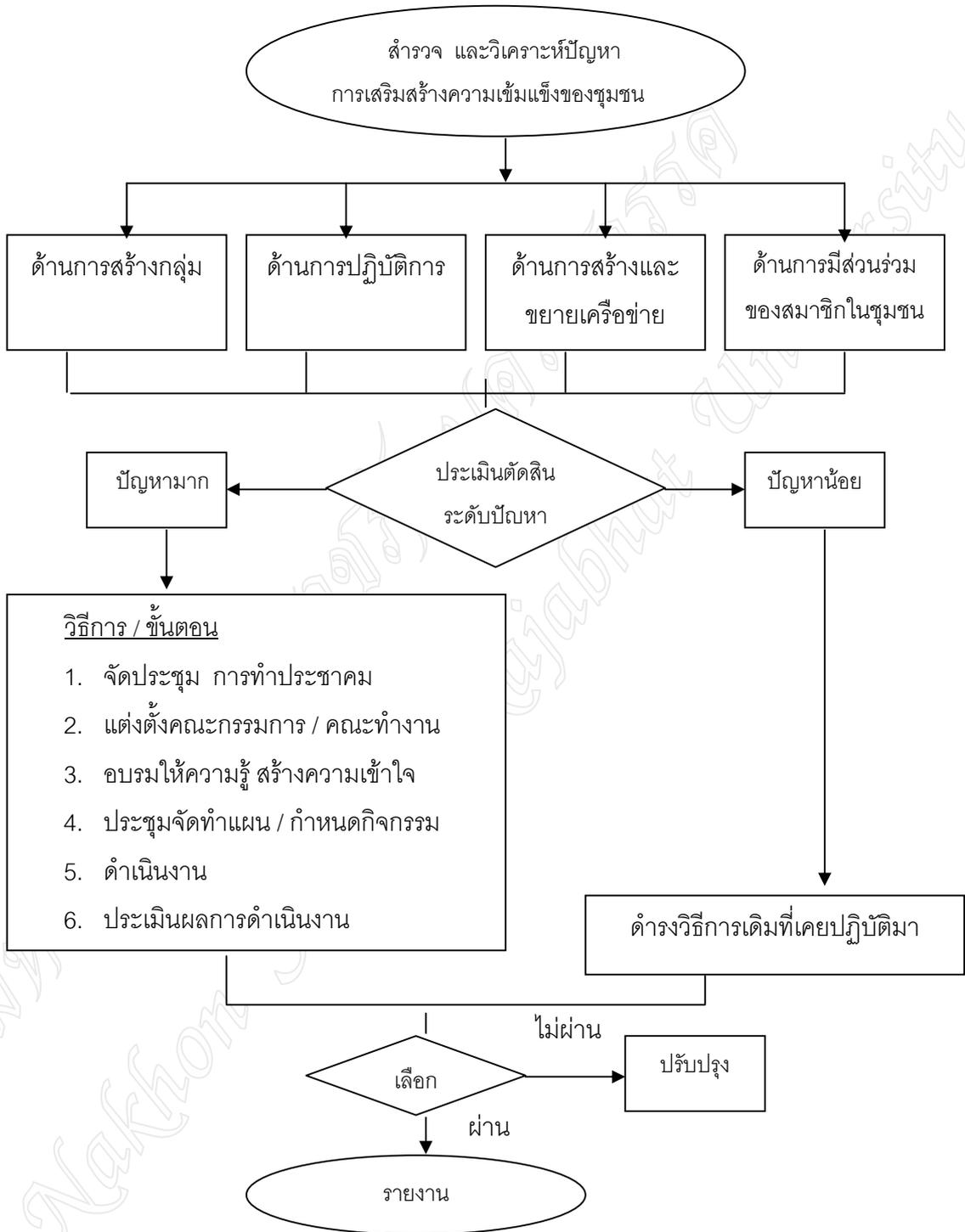
จากการศึกษาปัญหาในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบกับศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัย ได้จัดทำรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ได้พิจารณาให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

วิธีการแก้ไขปัญหาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนนครสวรรค์			
ด้านการสร้างกลุ่ม	ด้านการปฏิบัติการ	ด้านการสร้างและขยายเครือข่าย	ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน
<ol style="list-style-type: none"> จัดประชุมสมาชิกในชุมชนเพื่อระดมความคิดเห็น โดยคำนึงถึงค่านิยมวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นฐานการก่อสร้างกลุ่ม และอยู่บนความพึงพอใจ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานโดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน จัดทำแผนการดำเนินงานในลักษณะบูรณาการจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนและภาคประชาชนส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มเพื่อความยั่งยืน 	<ol style="list-style-type: none"> อบรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกในการให้ความร่วมมือกันภายในชุมชน แต่งตั้งคณะกรรมการและคนทำงาน เพื่อกำหนดนโยบายแผนงานและแนวทางในการดำเนินงาน จัดทำประชาคม เพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการของสมาชิกในชุมชน รวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อให้แนวทางการดำเนินงานตรงตามศักยภาพของชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> จัดอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องเครือข่ายการดำเนินงาน จัดทำแผนงาน / โครงการกิจกรรมสำหรับเครือข่ายอย่างชัดเจน จัดทำแผนงานโครงการและวิธีการในการสร้างเครือข่าย โดยประสานงานกับทุกภาคส่วน ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ 	<ol style="list-style-type: none"> อบรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้นำ และพัฒนาสมาชิกให้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ประชุมจัดทำประชาคมแก่สมาชิกในชุมชน เพื่อแจ้งข่าวสถานการณ์ ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานโดยระดมความคิดและความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง กำหนดวัตถุประสงค์ที่ตอบสนองของความพึงพอใจของสมาชิกในชุมชน

ภาพที่ 4.1 แสดงวิธีการแก้ไขปัญหารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

จากข้อเสนอรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ผู้วิจัยได้นำมาพิจารณาและสังเคราะห์ พบว่าการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ในประเด็น ปัญหาที่ศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การสร้างกลุ่ม การปฏิบัติการ การสร้างและขยายเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนนั้น เป็นปัญหาที่มีความเชื่อมโยงกัน ต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาร่วม ๆ กัน เป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ฉะนั้นในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จึงต้องพิจารณาโดยภาพรวม ตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา แล้วนำมาประเมินเพื่อกำหนดวิธีการ ซึ่งวิธีการนั้นจะสามารถแก้ไขได้ในทุกประเด็นปัญหา คือ การประชุม การจัดทำประชาคม การแต่งตั้งคณะกรรมการ และคณะทำงาน การวางแผนงาน การจัดทำกิจกรรม การอบรมให้ความรู้แก่ผู้นำสมาชิกในชุมชน ตลอดจนเครือข่าย และที่สำคัญควรมีการประเมินผลการดำเนินงาน ทั้งระหว่าง การดำเนินงาน และหลังจากเสร็จสิ้น

ผู้วิจัยได้นำมาพิจารณาและสังเคราะห์ สามารถสรุปเป็นรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ตามภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว
จังหวัดนครสวรรค์